

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2002/39/EG

av den 10 juni 2002

om ändring av direktiv 97/67/EG för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i gemenskapen

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 47.2 samt artiklarna 55 och 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽³⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽⁴⁾, och

av följande skäl:

- (1) I sin resolution av den 7 februari 1994 om utvecklingen av posttjänster inom gemenskapen ⁽⁵⁾ uttalade rådet att ett av huvudmålen för gemenskapens politik inom postsektorn skall vara att, samtidigt som man långsiktigt garanterar tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster, gradvis liberalisera postsektorn under kontrollerade former.
- (2) Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna ⁽⁶⁾ infördes ett regelverk för postsektorn inom gemenskapen, inklusive åtgärder för att garantera samhällsomfattande posttjänster och fastställande av maximigränserna för sådana posttjänster som medlemsstaterna får fortsätta att låta omfattas av monopol för den eller de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster med målsättningen att bevara de samhällsomfattande tjänsterna samt fastställande av en tidtabell för de beslut som skall fattas för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn, med målet att skapa en inre marknad för posttjänster.
- (3) I artikel 16 i fördraget betonas den betydelse som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har för unionens gemensamma värderingar och den roll som dessa tjänster spelar när det gäller att främja social och territoriell sammanhållning. Vidare anges att det är viktigt att sörja för att sådana tjänster utförs på grundval av principer

och villkor som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter.

- (4) I Europaparlamentets resolutioner av den 14 januari 1999 ⁽⁷⁾ och den 18 februari 2000 ⁽⁸⁾ om europeiska posttjänster understryks posttjänsternas sociala och ekonomiska betydelse samt behovet av samhällsomfattande tjänster som håller hög kvalitet.
- (5) Åtgärder inom detta område bör utformas så att även gemenskapens skyldigheter på det sociala området i enlighet med artikel 2 i fördraget uppfylls, dvs. en hög nivå i fråga om sysselsättning och socialt skydd.
- (6) Postkontor på landsbygden, bl.a. i bergsområden och på öar, spelar en väsentlig roll för att integrera näringslivet i den nationella och globala ekonomin och för att bibehålla social sammanhållning och sysselsättning i dessa områden. Postkontor i bergsområden och på öar kan dessutom tillhandahålla ett väsentligt nätverk av infrastruktur för allmän tillgång till ny kommunikationsteknik.
- (7) Såsom framgår av ordförandeskapets slutsatser fattade Europeiska rådet i Lissabon den 23–24 mars 2000 två beslut som rör posttjänsterna, enligt vilka kommissionen, rådet och medlemsstaterna inom ramen för sina respektive befogenheter dels före utgången av 2000 skall utarbeta en strategi för att undanröja hinder för posttjänster, dels skall påskynda liberaliseringen inom områden som posttjänster. Syftet är att skapa en fullt ut fungerande marknad för sådana tjänster.
- (8) Vid Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000 ansågs det även vara angeläget att inom ramen för den inre marknaden och en kunskapsbaserad ekonomi fullt ut beakta fördragets bestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och om de företag som anlitas för att utföra dessa tjänster.
- (9) Kommissionen har gjort en noggrann genomgång av postsektorn inom gemenskapen, vilken omfattar bl.a. studier av den ekonomiska, sociala och tekniska utvecklingen inom denna sektor, och har även gett berörda parter goda möjligheter att yttra sig.

⁽¹⁾ EGT C 337 E, 28.11.2000, s. 220 och EGT C 180 E, 26.6.2001, s. 291.

⁽²⁾ EGT C 116, 20.4.2001, s. 99.

⁽³⁾ EGT C 144, 16.5.2001, s. 20.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets yttrande av den 14 december 2000 (EGT C 232, 17.8.2001, s. 287), rådets gemensamma ståndpunkt av den 6 december 2001 (EGT C 110 E, 7.5.2002, s. 37) och Europaparlamentets beslut av den 13 mars 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT). Rådets beslut av den 7 maj 2002.

⁽⁵⁾ EGT C 48, 16.2.1994, s. 3.

⁽⁶⁾ EGT L 15, 21.1.1998, s. 14.

⁽⁷⁾ EGT C 104, 14.4.1999, s. 134.

⁽⁸⁾ EGT C 339, 29.11.2000, s. 297.

- (10) Gemenskapens postsektor behöver ett modernt regelverk vars främsta målsättning är att främja den inre marknaden för posttjänster. Ökad konkurrenskraft måste göra det möjligt att integrera postsektorn med alternativa kommunikationsformer och förbättra kvaliteten på de tjänster som erbjuds de allt mer krävande användarna.
- (11) Den grundläggande målsättningen att långsiktigt garantera samhällsomfattande tjänster som uppfyller de kvalitetskrav som definieras av medlemsstaterna i enlighet med artikel 3 i direktiv 97/67/EG och som kontinuerligt tillhandahålls i hela gemenskapen, kan uppnås genom att möjligheten att ge monopol på tjänster upprätthålls inom detta område och att förbättrad effektivitet samtidigt garanteras genom rätten att tillhandahålla tjänster.
- (12) Den ökade efterfrågan på posttjänster som förväntas på medellång sikt skulle kunna uppväga den förlust av marknadsandelar som de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan komma att drabbas av till följd av en ytterligare marknadsöppning, och skulle på så sätt vara en ytterligare garanti för bevarandet av de samhällsomfattande tjänsterna.
- (13) Av de förändringsfaktorer som har betydelse för sysselsättningen inom postsektorn är den tekniska utvecklingen och marknadens krav på ökad effektivitet de viktigaste. Av övriga förändringsfaktorer kommer marknadsöppningen att spela en mindre framträdande roll. Marknadsöppningen kommer att leda till att postmarknaderna totalt sett blir större. Eventuella personalminskningar hos dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster vilka kan bli följden av sådana åtgärder (eller förväntningen på dem) kommer sannolikt att vägas upp av de personalökningar som sker hos privata operatörer och nya marknadsaktörer.
- (14) Det är lämpligt att på gemenskapsnivå fastställa en sådan tidtabell för den gradvisa liberaliseringen av brevssektorn under kontrollerade former att den ger alla dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tillräckligt med tid för att vidta ytterligare moderniseringsåtgärder och genomföra omstruktureringar så att deras finansiella överlevnad på lång sikt garanteras även under de nya marknadsvillkoren. Medlemsstaterna behöver också tillräckligt med tid för att anpassa sin lagstiftning till en friare marknad. Den ytterligare marknadsöppningen bör därför ske stegvis genom att det i den första omgången sker en avsevärd men kontrollerad marknadsöppning, följt av en översyn samt ett förslag där man, om så är lämpligt, bekräftar år 2009 som tidpunkt för att fullt ut genomföra den inre marknaden för posttjänster eller fastställer ett relevant alternativt steg i denna riktning mot bakgrund av resultaten av översynen.
- (15) Det är lämpligt att säkerställa att kommande faser av marknadsöppningen blir av betydande omfattning samtidigt som de i praktiken kan uppnås av medlemsstaterna, och även fortsättningsvis säkerställer samhällsomfattande tjänster.
- (16) Allmänna minskningar av viktgränserna till 100 gram år 2003 och 50 gram år 2006 för sådana tjänster som får omfattas av monopol för den eller de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, kombinerat med en fullständig konkurrensutsättning av marknaderna för utgående gränsöverskridande post, med möjlighet till undantag i den utsträckning detta behövs, för att säkerställa tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster, innebär relativt enkla och kontrollerade kommande faser som ändå är betydande.
- (17) Normala brevöversändelser på mellan 50 och 350 gram utgör inom gemenskapen i genomsnitt cirka 16 % av de sammanlagda intäkter som de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster får från postverksamhet, varav 9 % motsvarar vanliga brevöversändelser på mellan 100 och 350 gram, medan utgående gränsöverskridande brevöversändelser under viktgränsen på 50 gram utgör inom gemenskapen i genomsnitt ytterligare cirka 3 % av de sammanlagda intäkterna som de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster får från postverksamhet.
- (18) Det är rimligt att de tjänster som kan omfattas av monopol, i kombination med viktgränser på 100 gram och 50 gram, har prisgränser på tre gånger, år 2003, respektive två och en halv gång, år 2006, den allmänna avgiften för en brevöversändelse av första viktlassen inom den snabbaste normalkategori.
- (19) Direktreklam är i de flesta medlemsstaterna redan en dynamisk och växande marknad med goda tillväxtutsikter, medan det i de övriga medlemsstaterna finns en betydande tillväxtpotential. I sex medlemsstater är marknaden för direktreklam redan i stor utsträckning öppen för konkurrens. Den ökade flexibiliteten avseende tjänsterna och prissättningen till följd av ökad konkurrens kommer att ge direktreklamen bättre förutsättningar i förhållande till alternativa kommunikationsmedel, vilket i sin tur sannolikt kommer att leda till nya former av översändelser som kan stärka postsektorns ställning totalt sett. I den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna upprätthålls bör dock även fortsättningsvis direktreklam få omfattas av monopol inom vikt- och prisgränsen.
- (20) Utgående gränsöverskridande post utgör i genomsnitt 3 % av postväsendets intäkter. Om denna del av marknaden skulle öppnas fullt ut i alla medlemsstater, med de undantag som skulle behövas för att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster, skulle olika postoperatörer få möjlighet att insamla, sortera och befördra all utgående gränsöverskridande post.
- (21) Om inkommande gränsöverskridande post öppnas för konkurrens skulle det bli möjligt att år 2003 kringgå viktgränsen på 100 gram och år 2006 den på 50 gram genom att omfördela en del av avsändandet av nationella

- massförsändelser, vilket försvårar bedömningen av vilka konsekvenser detta skulle få. Svårigheterna med att kontrollera försändelsernas faktiska ursprung skulle kunna medföra ytterligare problem. Viktgränser på 100 gram och 50 gram för normala inkommande gränsöverskridande brevöversändelser och direktreklam är, på samma sätt som för normala inrikes brevöversändelser, ändamålsenliga eftersom de är tillräckligt höga gränser för att inte leda till problem med kringgående på detta sätt eller genom en konstgjord ökning av de enskilda försändelsernas vikt.
- (22) Både med hänsyn till de samhällsomfattande tjänsternas överlevnad på lång sikt och med hänsyn till den fortsatta tillväxten och utvecklingen av en modern och effektiv postsektor är det viktigt att redan nu fastställa en tidsplan för kommande steg mot att fullt ut genomföra den inre marknaden för posttjänster.
- (23) Det är lämpligt att fastställa att medlemsstaterna får låta vissa posttjänster omfattas av monopol för den eller de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Dessa åtgärder kommer att ge dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster möjlighet att slutföra sitt arbete för att anpassa sin verksamhet och sina mänskliga resurser till den ökande konkurrensen utan att detta hotar deras finansiella ställning och därigenom garantin för de samhällsomfattande tjänsterna.
- (24) Det är ändamålsenligt både att fastställa de nya pris- och viktgränserna, tillsammans med de tjänster som omfattas av dem, och att föreskriva en förnyad översyn och ytterligare beslut, där man, om så är lämpligt, bekräftar år 2009 som tidpunkt för att fullt ut genomföra den inre marknaden för posttjänster eller fastställer ett relevant alternativt steg i denna riktning mot bakgrund av resultaten från översynen.
- (25) Åtgärder som antagits av en medlemsstat, inklusive inrättandet av en kompensationsfond eller ändringar i dess verksamhet eller genomförande av, eller utbetalningar från, den kan innehålla direkta eller indirekta inslag av statligt stöd från medlemsstaten i den betydelse som avses i artikel 87.1 i fördraget, vilket i så fall kräver att kommissionen underrättas i förväg enligt artikel 88.3 i fördraget.
- (26) Medlemsstaternas möjlighet till tillståndsgivning för de samhällsomfattande tjänsterna kan kombineras med krav på sådana licensinnehavare att bidra till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.
- (27) Enligt direktiv 97/67/EG skall medlemsstaterna inrätta en eller flera nationella tillsynsmyndigheter för postsektorn, vilka skall vara juridiskt åtskilda och verksamhetsmässigt oberoende av postoperatörerna. Med hänsyn till dynamiken på den europeiska postmarknaden bör den viktiga roll de nationella tillsynsmyndigheterna spelar erkännas och främjas, särskilt när det gäller att säkerställa att monopoltjänsterna respekteras, utom i medlemsstater där det inte finns några monopoltjänster. I artikel 9 i direktiv 97/67/EG ges tillstånd till medlemsstaterna att gå längre än de mål som ställs upp i det direktivet.
- (28) Medlemsstaterna kan lämpligen förena tillståndsgivningen med krav på alla licensinnehavare att tillhandahålla öppna, enkla och icke kostsamma förfaranden för behandling av konsumenternas reklamationer oavsett om dessa gäller tjänster som tillhandahålls som samhällsomfattande tjänster, eller tjänster som tillhandahålls av operatörer som har tillstånd, däribland individuella licensinnehavare. Dessa förfaranden kan lämpligen också stå öppna för användare av alla posttjänster, oavsett om de är samhällsomfattande tjänster. Sådana förfaranden bör innehålla förfaranden för att avgöra ansvarsförhållanden då försändelser går förlorade eller skadas.
- (29) De som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster erbjuder normalt tjänster, t.ex. till stor- och företagskunder samt förmedlare av post från olika kunder, vilka ger dem möjlighet att gå in i postkedjan i olika led och på andra villkor jämfört med vad som gäller för vanliga brevöversändelser. När detta sker bör de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tillämpa principerna om insyn och icke-diskriminering både mellan olika tredje parter och mellan tredje part och de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster av motsvarande slag. Med tanke på reglerna om icke-diskriminering måste sådana tjänster finnas tillgängliga även för privatkunder som använder posttjänster på liknande sätt.
- (30) I syfte att hålla Europaparlamentet och rådet informerade om utvecklingen på den inre marknaden för posttjänster bör kommissionen för dessa institutioner regelbundet lägga fram rapporter om tillämpningen av detta direktiv.
- (31) Det är lämpligt att skjuta upp det datum då direktiv 97/67/EG upphör att gälla till den 31 december 2008. Tillståndsförfaranden som fastställs i medlemsstaterna enligt direktiv 97/67/EG påverkas inte av denna tidpunkt.
- (32) Direktiv 97/67/EG bör ändras i enlighet med detta.
- (33) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av fördragets bestämmelser om konkurrens och frihet att tillhandahålla tjänster, som beskrivs i kommissionens meddelande om tillämpningen av konkurrensreglerna inom postsektorn och om utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänster ⁽¹⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 97/67/EG ändras på följande sätt:

1. Artikel 7 skall ersättas med följande:

”Artikel 7

1. Medlemsstaterna får även fortsättningsvis, i den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna upprätthålls, låta vissa tjänster omfattas av monopol för den eller dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Dessa tjänster skall vara

⁽¹⁾ EGT C 39, 6.2.1998, s. 2.

begränsade till insamling, sortering, transport och överlämnande av inrikes brevförändelser och inkommande gränsöverskridande brevförändelser, vare sig det gäller ilförsändelser eller inte, inom de vikt- och prisgränser som framgår nedan. Viktgränsen skall vara 100 gram från och med den 1 januari 2003 och 50 gram från och med den 1 januari 2006. Dessa viktgränser gäller inte från och med den 1 januari 2003 om priset är lika med eller mer än tre gånger den allmänna avgiften för en brevförändelse av första vikt-klassen inom den snabbaste kategorin, eller från och med den 1 januari 2006 om priset är lika med eller mer än två och en halv gång denna avgift.

När det gäller den kostnadsfria posttjänsten för blinda och synskadade personer får undantag från vikt- och prisbegränsningar tillåtas.

I den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls, får direktreklam även fortsättningsvis omfattas av monopol inom samma pris- och viktgränser.

I den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls, till exempel när vissa sektorer av postverksamheten redan har liberaliserats eller på grund av postsektorns särskilda egenskaper i en medlemsstat, får utgående gränsöverskridande post även fortsättningsvis omfattas av monopol inom samma pris- och viktgränser.

2. Utväxling av dokument får inte omfattas av monopol.

3. Kommissionen skall slutföra arbetet med den prognosstudie som för varje medlemsstat skall bedöma konsekvenserna för de samhällsomfattande tjänsterna av att den inre marknaden för postsektorn genomförs fullt ut år 2009. På grundval av slutsatserna i denna studie skall kommissionen senast den 31 december 2006 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet tillsammans med ett förslag som, om lämpligt, bekräftar att den inre marknaden för postsektorn skall genomföras fullt ut år 2009 eller bestämmer andra åtgärder mot bakgrund av slutsatserna i studien."

2. I artikel 12 skall följande strecksatser läggas till:

"— När de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster använder sig av specialavgifter, t.ex. gentemot stor- och företagskunder eller förmedlare av post från olika kunder, skall de tillämpa principerna om insyn och icke-diskriminering både på specialavgifterna och tillhörande villkor. Avgifterna skall ta hänsyn till de kostnader som sparats in jämfört med standardtjänster som erbjuder hela utbudet av tjänster för insamling, sortering, transport och överlämnande av enskilda försändelser och skall, tillsammans med de tillhörande villkoren, tillämpas lika såväl mellan olika tredje parter som mellan tredje part och tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster av motsvarande slag. Sådana avgifter skall också gälla för privatkunder som använder posttjänster på liknande sätt.

— Korssubventionering av samhällsomfattande tjänster utanför den sektor som omfattas av monopol som sker med inkomster från tjänster innanför den sektor som omfattas av monopol skall vara förbjuden utom i fall där det kan visas att korssubventioneringen är absolut

nödvändig för att fullgöra särskilda skyldigheter i fråga om samhällsomfattande tjänster som införts på det konkurrensutsatta området. Bestämmelser med detta innehåll skall, förutom i de medlemsstater där tjänsterna inte omfattas av monopol, antas av de nationella tillsynsmyndigheterna som skall underrätta kommissionen om alla sådana åtgärder."

3. I artikel 19 skall första och andra stycket ersättas med följande:

"Medlemsstaterna skall säkerställa att förfaranden utarbetas som är öppna för insyn, enkla och föga kostsamma för att handlägga användarnas klagomål, i synnerhet när det gäller förlust, stöld eller skada eller när kvalitetsnormerna för tjänsterna inte följs (inklusive förfaranden för att fastställa ansvaret i de fall där mer än en operatör är inblandad).

Medlemsstaterna får föreskriva att denna princip också tillämpas på mottagare av tjänster som

— inte omfattas av den samhällsomfattande tjänstens räckvidd i enlighet med definitionen i artikel 3, och

— omfattas av den samhällsomfattande tjänstens räckvidd i enlighet med definitionen i artikel 3, men som inte tillhandahålls av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Medlemsstaterna skall besluta om åtgärder för att säkerställa att de förfaranden som anges i första stycket gör det möjligt att lösa tvister på ett rättvist sätt och inom rimlig tid och att, i befogade fall, tillämpa ett system för återbetalning och/eller ersättning."

4. I artikel 22 skall tredje stycket ersättas med följande:

"De nationella tillsynsmyndigheterna skall ha som särskild uppgift att säkerställa att de förpliktelser som härrör från detta direktiv iakttas och skall, när så är lämpligt, inrätta kontroller och specifika förfaranden för att se till att de tjänster som omfattas av monopol beaktas. De kan även ha till uppgift att säkerställa överensstämmelse med konkurrensreglerna inom postsektorn."

5. Artikel 23 skall ersättas med följande:

"Artikel 23

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 skall kommissionen vartannat år, och första gången senast den 31 december 2004, till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv, inklusive relevant information om såväl utvecklingen inom sektorn, i synnerhet beträffande de ekonomiska, sociala och tekniska aspekterna samt de aspekter som rör sysselsättningen, som tjänsternas kvalitet. Denna rapport skall, om det är lämpligt, åtföljas av förslag till Europaparlamentet och rådet."

6. Artikel 27 skall ersättas med följande:

"Artikel 27

Bestämmelserna i detta direktiv skall, med undantag av artikel 26, upphöra att gälla den 31 december 2008 såvida inte annat beslutas i enlighet med artikel 7.3. Det tillståndsförfarande som avses i artikel 9 skall inte påverkas av detta datum."

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 31 december 2002. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 10 juni 2002.

På Europaparlamentets vägnar

P. COX

Ordförande

På rådets vägnar

J. PIQUÉ I CAMPS

Ordförande
